

паэзія

паз
эз

Рыгор Сітніца

...І будзе съятло на тварах,
І ў душах будзе надзея...

I голас Бога слухае душа...

* * *

Нібы даўняя музыка,
што безнадзейна забыў,
Ды аднойчы згадаеш,
і прыйдзе, і зноў завалодае
Безагляднай душою
далёкая тая мелодыя;
I стокроць паўтарацьмеш
яе неадвязны матыў,
Як заклён ратавальны
ад немачы і нематы.
Гэта ты, — я пазнаў
твой уступны каронны пасаж;
Гэтак ты толькі можаш
і гэты матыў толькі наш;

Гэтым ты з нематы
 узынікаеш, палоніш, завеш,
 I тваёю гармоніяй
 жывіцца гэты мой верш;
 I цябе, нібы музыку,
 буду стокроць паўтараць,
 Напявацьму твае
 меладайныя жэсты і рухі,
 Тваіх вуснаў раманс,
 тваіх воч сімфанічную скруху,
 Тваё права каханьнем
 памілаваць, ці пакараць.
 Пакарай мяне быць
 паланённым тваёй пекнатой
 Тваіх дзіўных гармоніяў
 непатлумачанай сілай;
 Пакарай, каб цябе
 мне ня змог патлумачыць ніхто,
 Пакараньнем памілуй.

2005г.

* * *

I сказала: «Адзін ты мне — цар і мой брат — адзін,
 Бо такога съятла не схавае ніякі ценъ.
 Як пячатку, на сэрца сваё ты мяне пакладзі,
 I, нібыта пярсыцёнак, мяне на руку надзень.

I, як мора прымае ва ўлоньне сваё раку,
 Ты душу маю, цар, у сваёй пасялі на дне,
 I мяне пярсыцёнкам надзень сабе на руку,
 I пячаткай на сэрца сваё пакладзі мяне.

Бо аднойчы ня будзе нас, бо ніхто нідзе
 Не паўторыць ні жарсыцяў нашых, ні слоў, ні мар...
 Ты пярсыцёнкам, каханы, мяне на руку надзень,
 Ты пячаткай на сэрца мяне пакладзі, мой цар.»

Адказаў: «Прамінае ўсё, растане, як дым.
 Ды нішто не зынікае, і гэты паўторыща дзень.
 Як пячатку, мяне пакладзі на сэрцы тваім,
 Як пярсыцёнак мяне на вякі на руку надзень.

I пасыля хай плятуць, што мы — казка, легенда, міф.
 Ды паўторыща ўсё: і нябёсы, і воды, і цвердзь.

І з табой мы паўторымся зноўку, мая
Суламіф,
Бо каханью сілаю роўная толькі съмерць.»

2004 г.

* * *

І запульсue смутак мой у такт,
Тваім рукам і жарсыям фартэп'яна
І, згодна з рыфмай, я зраблюся п'яны,
Як ні банальна, але гэта так.
І кожны гук, як хмельнае віно.
О, як бруіць, бунтоўнае яно:
Шырэй, вальней, як вадаспадны шал,
Што мкне з вышыняў валам бурапенным...
І голас Бога слухае душа,
У кожнай ноце згодная з Шапэнам.

2004 г.

* * *

Ёсьць музыка глыбінь, і цвердзі, і нябёс.
Яе спасцігнуць, — як уласны зьведаць лёс.
Разгубіцца душа на ростанях дарог —
Ёй шлях пакажа Бах, а гэта значыць — Бог;
І павядзе далей да прывідных надзей,
І заблудзіць ня дасьць ёй Вольфганг Амадэй.
Калі ж праз нач-журбу — дарога наўздаагад —
Святло запаліць Ліст, разъясняніць цемру Гайдн.
Ці ў скрушнай чужыне, ці блізу родных съцен
Дарадцамі душы і Шуберт, і Шапэн...
Ды ўсё ж, калі бяды, і лёс як цёмны лес —
Агінскага агонь запаліць «Паланэз»,
І съветлаю съязой асьвеціць смутны край...
О, Музыка, ратуй!
О, Муза, захавай!
Між хлуду і лухты ты мне, як Звышні Дар.
О, Музыка, царуй!
О, Музыка, уладар!
Даруй мае грахі, калі гэта ільга.
Я вечны твой даўжнік.
Я верны твой слуга.
І я душой плачу падзённы свой аброк —
Яе малодзіць джаз, яе вярэдзіць рок,

Яе бунтуе рэп —твой пазашлюбны сын...
 О, Музыка. Віват!
 О, Музыка. Амін!
 Ды ўсё ж перадусім я тое чуць хачу,
 Што роднае души — як дрэва, ці трава,
 Бо і ў астатні дзень хацеў бы я пачуць:
 «Ой, сівы конь бяжыць.
 На ім бела грыва...»

2003 г.

Баркарола

Звычайны і шэры, быў дзень, як і ўсе;
 І дождж безсэнсоўна трусяў пакрысе
 Сваё немажліва тужлівае мліва;
 І быў ён самоце адданы слуга;
 І пнулася рыфмай зрабіцца туга,
 І трэба прызнацца —
 амаль справядліва.
 Ды трапілі вочы, ды вышкуаў слых
 Адзінае, між непатрэбных усіх,
 Вакно, дзе фліртуе з фіранкаю вецер;
 І ў напаўрасчыненым гэтым вакне
 На віяланчэлі, нібы для мяне,
 Играе дзяўчына; і болей на съвеце,
 Здалося, цудоўней нічога няма...
 І ўсё. І працягу чакаць вам дарма —
 Ніякіх прычын
 для сюжэтных зачынаў,
 А проста быў я ў неназванай журбе,
 І проста вакно, і сама для сябе
 На віяланчэлі іграва дзяўчына.
 Звычайны выпадак, ніякі ня цуд;
 Магчыма, што проста вучнёўскі эцюд,
 Ды не для авацый і ня дзеля хлеба,
 А проста гучала яна, як магла,
 Ды ўсё-ткі пазычыў я трохі съятла
 У музыкі тое. А што яшчэ трэба?
 А трэба яшчэ небагата зусім:
 На съвеце на гэтым, а можа й на tym
 Няхай надараецца часам прычына,
 Хай ціхае шчасьце душу не міне —
 Няхай выпадковая ў нейкім акне
 На віяланчэлі іграе дзяўчына.

2004 г.

* * *

Здарожаная завіруха за вокнамі завывали,
 А кволай маленькой скрыпцы клопату было мала;
 Займала абшар завея з надзеяй, што назаўсёды,
 А скрыпка сабе іграла папросту і без нагоды;
 Іграла юная скрыпка, як тое ёй і належыць,
 Як часам бывае — хочацца душу сваю разнасьцежыць,
 Як хочацца часам выказаць ці бліжняму, ці далёкаму —
 Каму — не істотна, ды важна, каб выслушаць вас было каму.
 Іграй, мая скрыпка міная, праз цемру і праз завею;
 Ня ведаю, як астатнія, ды я цябе разумею,
 Бо часам і сам спрабую між скрухай і завірухаю
 Праціснуцца, дагукацца, калі аніхто ня слухае.
 Наіўна — разъясняніць цемру, наіўна — журбу расчуліць,
 Ды ўсё ж гучы, мая скрыпка, каб ведалі і каб чулі.
 Між хэвіметалагітарнага скуголеняня, скрыгату, скрыпу
 Сястрой міласэрнай ахварнаю застанься, маленькая скрыпка.
 Для распачных — ціхай надзеяю,
 для скрушных — усьмешкай на твары
 Паводле правоў, што надзелена ты Госпадам і Стадзівары.
 Дарма, што бракуе прамоцыяў ад перапялёсага лёсу, —
 Ты сёныня — каханкай у Моцарта, а значыць — жыцьцё
 адбылося.
 А значыць — нішто ня марнае ва ўсіх безнадзейных дзеях,
 I будзе съятло на тварах,
 I ў душах будзе надзея.

2005 г.

Сьвітанак. «Балеро».

Напачатку ледзь-ледзь
 па заспаных павеках начных аблачын,
 Па вяршлінах дрэй
 і па ранішніх снах закаханых дзяўчын,
 I па вільчыках дахаў —
 вільготна-лагодным мазком акварэлі;
 А пасыля ўсё ярчэй, галасней і мажорней —
 на кожныя двор і парог;
 А пасыля, як пажарам па ўсім абшары,
 съціраючы цемры таўро,
 Як у гімне адзіным —
 анёлы і птушкі, паэты і мінестрэлі...
 Як Piano, Crescendo, Fortissimo у «Балеро»
 Марыса Равэля.

2002 г.

Накцюрн

Дабранач.
Ступаючы цяжка,
пайшоў ператомлены дзень,
І спаць палеглі змарнелыя цені
ягоных спраў і падзеі;
І месяц съціплым срэбрам аброчным,
у дня адабраным,
Лагодзіць сутоньне,
і цёплае слова «дабранач»
Дабраслаўляе людзей.
«Дабранач» — шэпча Госпад над сонным Краем.
«Дабранач» — душа мая шіха за ім паўтарае.
Спачні. Хай ахойнік-анёл твой
ніколі цябе не пакіне;
Хай прыйдуць у сон твой пасланынікі Божыя —
Шуберт, Шапэн, Паганіні —
Дабранач, мой сыне.
Хай сон гэты станове санатай,
дагэтуль нікім не сыгранай —
Дабранач.
У клопат заўсёдны,
нібыта ў палон пажыцьцёвы забраная,
У стоме тваёй вінаваты і ёй пакараны я —
Дабранач, каханая.
Хай ціша начная гучыць,
як найлепшае ў съвеце сапрана —
Дабранач.
Нас мала. Нам шлях — бездарожжа,
нам лёс перунамі пагрымвае,
Ды духам Святым паміж намі
ёсьць крэўнае і непарыўнае —
Дабранач, сябры мае.
За нас нашу справу ня зробяць,
нам заўтра ўставаць раным-рана —
Дабранач.
Свае і чужынцы, банальна казаць,
што мільярдамі ніцяў
Звязаныя ўсе мы,
але гэта праўда.
Дабранач. Спачніце.
Дачасны ваш баль

над пакутамі Краю збалелага, хворага —
Дабранач вам, ворагі.
Якія ні ёсьць, а, паводле аблічча,
 кажу вам, як людзям, —
Дабранач, — прачнуўшыся заўтра,
 мажліва мы лепшымі будзем;
Магчыма забудзем і нешта даруем —
 з былых нашых крыўдаў і ранаў —
Дабранач.
І ты, мітусыні мітусынёю
 на службу часова абраны,
Даволі пустое ў пустым перамолваць старанна,
Даволі падманнае манны
 з газетаў, трывунаў, экранаў —
Дабранач.
О, як ты за дзень натамілася, мілая,
 нават кругі пад вачыма —
Дабранач, Айчына.
Спачніце, глыбіні прыщіхлыя, —
 Рычы, Атолава, Нарац —
Дабранач, дабранач.
Бары, і дубровы, і пушчы,
 як вы, я таксама падранак —
Дабранач.
Зямная гаспада,
 у засені Бібліі, Торы, Карана —
Дабранач.
 Дабранач.
 Дабранач.
І хай не бракуе нам сілаў
 адно аднаму перад сном усьміхнуцца.
Дабранач. Дай, Божа,
 каб заўтра нараніцу ўсім нам прачнуцца.

2003